

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

На седници Одељења за археологију 17. марта 2011. године изабрани смо у Комисију за оцену и одбрану магистарске тезе кандидата Василке Димитровске „Индустрија окресаног и глачаног камена са неолитског локалитета Руг Баир у Горубинцима, у ширем регионалном контексту“ (ментор проф. др Душан Михаиловић). Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Магистарска теза Василке Димитровске „Индустрија окресаног и глачаног камена са неолитског локалитета Руг Баир у Горубинцима, у ширем регионалном контексту“ садржи 144 страна основног текста са литературом и 20 табли. Теза је имала за циљ да се преко анализе материјала са једног репрезентативног локалитета добије почетни увид у развој индустрија од окресаног и глачаног камена у неолиту Македоније, као и да се тај развој сагледа у ширем регионалном и културном контексту. Након увида у тезу можемо да констатујемо да је Василка Димитровска у томе потпуно успела тако што је интегрисала резултате специјалистичких анализа и анализа интердисциплинарних истраживања у општи контекст проучавања неолита Македоније.

У уводном делу рада Димитровска се осврнула на природне оквире и историјат истраживања неолита у Македонији. У делу о природним оквирима она је прво описала геолошку подлогу и геолошку историју јужног Балкана, што је било неопходно због расправе о пореклу минералних сировина које су праисторијске заједнице користиле за израду оруђа, а затим и природне комуникације и палеоклиматске и палеоеколошке особености региона. У поглављу о досадашњим проучавањима неолита, дала је резиме новијих истраживања, наглашавајући потребу да се превазиђу застареле методе у анализи и интерпретацији материјала са неолитских налазишта на овом простору.

У наредном поглављу кандидат се позабавио методолошким принципима у обради артефаката од окресаног камена, досадашњим анализама окресаних алатки у Македонији и термилошким проблемима. На крају веома опширне дискусије о технологији окресивања и принципима типолошке класификације она је издвојила типове и атрибуте које треба анализирати. Тако су створени услови да се резултати анализе артефаката са Руг Баира упореде са подацима о материјалу са локалитета у суседним земљама.

У даљем тексту Димитровска се посветила Руг Баиру. На почетку је дала детаљне податке о географском положају локалитета, палеоекологији региона, историјату истраживања и датовању налазишта. Затим се окренула анализи глачаног и абразивног оруђа које је анализирала са аспекта сировина, као и са аспекта технологије израде и типологије оруђа. Установљено је да су глачане и абразивне алатке на Руг Баиру израђиване од серпентинита, базалта и пешчара локалног порекла. У производњи оруђа примењиване су различите технике, а међу алаткама су констатоване су тесле, брусеве, жрвњеви и различити типови глачалица и жрвњева. Када је пак реч о окресаним артефактима, анализе су показале да су артефакти прављени од различитих варијетета кварца, кварцита, калцедона, ахата, опала, опализованог туфа, јасписа, тахилита и других сировина. За сваку од сировина наведена су потенцијална лежишта, а посебно је размотрен проблем тзв. „балканског кремента“, који се на локалитету јавља у малом проценту. Аутор, као и неки други стручњаци, сматра да постоји могућност да ова сировина није набављана са веће удаљености, већ у ширем ареалу насеља.

Технолошка анализа је беспрекорно обављена, а сви нађени артефакти детаљно су описани. Међу језгрима су издвојена пирамидална, призматична, плочаста и биполарна језгра са једном, две или више платформи одбијања. Одбици су различитих димензија: дужина им варира између 12 mm и 44 mm, ширина између 10 mm до 46 mm, а дебљина од 3 mm до 18 mm. Код већине примерака, угао платформе и дорсалне стране износи између 60 и 90 степени. Заступљени су сви типови дорсалне стране и платформе удара. Неретуширана сечива су дуга између 29 и 43 mm, угао платформе одбијања и вентралне стране варира између 70 и 80 степени, а већина примерака има глатку платформу и паралелне истосмерне негативне на дорсалној страни. Рејувенационим артефактима посвећена је посебна пажња. Њихова анализа је показала да су језгра подмлађивана приликом окресивања и да производња артефаката обављана у оквиру насеља.

Међу ретушираним оруђем издвојени су ретуширана сечива (која су најбројнија), ретуширани одбици, стругачи, пострушке, пробојци, оруђе са ретушираним прелом, назупчано и јамичасто оруђе и један пројектил. Сви типови и варијанте су детаљно описани.

У завршним поглављима Василка Димитровска је размотрила паралеле са неолитским индустријама у Македонији и суседним земљама и указала на место камене са Руг Баира у процесу неолитизације југоисточне Европе. Иако због слабе истражености није била у могућности да изнесе коначне закључке, њена запажања представљају полазну основу за сва будућа проучавања неолитске технологије у овом делу Балкана.

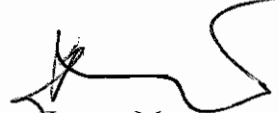
У целини узев, магистарска теза Василке Димитровске представља значајан допринос познавању неолитског периода на југу Балкана. У свом раду она је размотрила све аспекте проучавања окресаних и глачаних камених артефаката. Методолошки поступак је спроведен беспрекорно, а закључци су изведени на основу образложених аргумената. Из ових разлога предлагемо Наставно-научном већу да прихвати извештај Комисије за оцену и одбрану и одобри Василки Димитровски одбрану магистарске тезе.

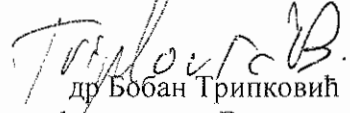
У Београду, 3. маја 2011. год.

КОМИСИЈА

др Ненад Тасић,
ванредни професор Филозофског факултета у Београду

др Драгана Антоновић,
виши научни сарадник Археолошког института у Београду

др Душан Михаиловић
ванредни професор Филозофског факултета у Београду

др Бобан Трипковић
доцент Филозофског факултета у Београду